

We maken ons zorgen over lichthinder (in vroege ochtend en avond) vanuit een heftig verlichte open front stal van een veehouder in een Vogelrichtlijngebied. De ondernemer (biologisch veehouder!!) is bereid tot nader overleg maar beroept zich op onderzoek waaruit zou blijken dat de productie van bijbelichte dieren groter is. Is dit waar, hoe hard is dit en waar is hierover iets te vinden? Overigens lijkt ons bijbelichting nauwelijks in overeenstemming met de geest van biologische landbouw die dieren natuurlijke ritmes gunt.

Antwoord :

Praktijkonderzoek Veehouderij publiceerde in 2003 een rapport met een literatuurstudie over het effect van daglengte op melkvee: Biewenga, G. en A. Winkel (2003), Licht nader belicht; effecten van licht op dierprestaties en gedrag van melkvee. PV-PraktijkRapport Rundvee 34. Voor een samenvatting of bestelwijze www.asg.wur.nl/po/Producten/Boeken

In het kort: indien het rantsoen niet een beperkende factor is, wordt met een combinatie van 16 uur licht en 8 uur donker een hogere melkproductie en betere vruchtbaarheid verwacht dan met natuurlijke daglengtes. Als lichtsterkte wordt 120-200 lux aanbevolen (ter vergelijking: daglicht is gemiddeld 1000 lux, straatverlichting 10 lux). In de praktijk komt dit neer op enkele uren bijbelichten in de winterperiode in de ochtend en avond. In die periode kan lichthinder geminimaliseerd worden door gebruik van langgolvig licht (weinig blauw tot UV) en de uitstraling naar boven en opzij te verkleinen. Bij een open frontstal zou s avonds en s ochtends windbreekgaas gebruikt kunnen worden. Daarnaast helpt het ook als de lichtbron niet direct zichtbaar is.

Meer informatie over lichthinder is te vinden in o.a. Molenaar, J.G. de (2003), Lichtbelasting. Overzicht van de effecten op mens en dier. Alterra-rapport 778. Te downloaden via www.alterra.wur.nl.

Deze vraag is beantwoord op: 8-3-2005